

De naderende **DOOD** voor de camera

Met zijn documentaire *Voor de Stilte* richt de Maastrichtse filmmaker Richard Dols zijn camera op de dood. „Hoe ga je daarmee om als je weet dat je gaat sterven?”

door Ron Langenveld

Hij was in de veronderstelling in een hospice mensen alleen maar lagen dood te gaan. Maar het overlijden van een vriend opende film- en documentairemaker Richard Dols (34) uit Maastricht de ogen. „Die vriend, een computer-liefhebber, had in dat hospice nog een internet-netwerk aangelegd. En had twee medewerkers overtuigd om een iPad aan te schaffen”, vertelt hij. „Die heeft daar nog vanalles gedaan.” En dat verbaasde Dols.

Het resultaat van die verbazing is vanavond te zien bij filmhuis Lumière in Maastricht. Want daar gaat de documentaire *Voor de Stilte* in première. Een film die Dols maakte over acht mensen die in een hospice de laatste maanden van hun leven doorbrengen. „Als je weet dat je gaat sterven. Dat je nog maar een bepaalde tijd hebt. Hoe ga je daarmee om? En wat vind je nog belangrijk? Dat wilde ik in beeld brengen.”

Daarnaast zet Dols in *Voor de Stilte* het spotlicht op het hospice, het sterfhuis van de moderne tijd. Limburg telt inmiddels al elf van deze voorzieningen. En terecht wat Dols betreft. „Om in een hospice te mogen sterven is heel fijn”, zegt hij. „Alles is erop gericht het mensen zo aangenaam mogelijk te maken.” Met name dankzij de inzet van vele tientallen vrijwilligers. „Er is zo veel aandacht. Je kunt het zo gek niet bedenken of het kán in een hospice. Ze praten daar ook niet over patiënten of cliënten, maar over gasten. Dat zegt genoeg.”

Dols heeft tijdens de opnames met eigen ogen de helende werking van die aandacht gezien. „Mensen knappen zichtbaar op in zo'n omgeving. Wat er soms zelfs voor zorgt dat ze ondanks sombere prognoses nog een halfjaar of zelfs langer in leven

Beelden uit de film *Voor de Stilte*. Inzet linksonder: filmmaker Richard Dols.

foto Zuyderzigt

blijven.” *Voor de Stilte* werd onder meer gefilmd in de hospices van Maastricht, Mechelen en Roermond. We zien Miep Rademakers, die de tumor in haar alvleesklier niet meer de baas zal worden, en in

het hospice in Maastrichtse probeert er het beste van te maken. „Een schat van een mens”, zegt Dols. „Zo krachtig. En met zo weinig wensen.” De eerste ontmoetingen met Miep en de andere ‘hoofd-

rolspelers’ van zijn film, waren voor Dols overigens best heftig. „Mensen met kanker, zo mager dat het leek alsof ze in een concentratiekamp geweest waren. Dat is wel confronterend.” Maar naarmate

Dols hen beter leerde kennen, verdwenen hun aandoeningen steeds meer naar de achtergrond. En kwam vooral de mens achter de ziekte naar voren. „Ik heb vooral een hele mooie en leuke tijd met hen gehad.” Met Henk Kuiper bijvoorbeeld, stadsbioloog en levenskunstenaar uit Tilburg. In de film zien we Henk, die in bed ligt te zingen en vertelt over het boek dat hij schreef over de stadsnatuur in Tilburg. Op de werkkamer van Dols in Maastricht ligt de kaart van zijn overlijden. Twee weken geleden was het plots over voor Henk. „Toch nog onverwacht”, zegt Dols. Ook Miep uit Maastricht maakt de première van de film niet meer mee. „Vijf mensen die wij gefilmd hebben zijn inmiddels al niet meer”, zegt Dols.

Hoe treurig ook, voor Dols overheerst toch vooral de voldoening dat hij hen gekend heeft. En dat hij via zijn film hun verhalen kan laten zien. „Mooi dat ik jou verhaal nog heb vastgelegd.” Dat was volgens Dols voor veel mensen ook de reden om aan zijn project mee te werken. „Om nog iets te kunnen bijdragen.” Om te laten zien dat doodgaan niet alleen maar eng is. Maar een onvermijdelijk onderdeel van het leven. „In onze maatschappij stoppen we de dood het liefst zo ver mogelijk weg. Maar iedereen weet dat die dag ooit komt. Ik wil laten zien dat je er gewoon over kunt praten. Juist door met de dood bezig te zijn, wordt je je bewust van je leven. Van de tijd die je nog hebt, en de keuzes die je maakt.”

Voor de Stilte is op 16 (uitverkocht), 23 en 30 april te zien bij Lumière in Maastricht. Op 21 mei bij de ECI Cultuurfabriek in Roermond en op 4 juni in Venlo bij filmhuis de Nieuwe Scene. Verder is Dols nog in onderhandeling met L1 om zijn materiaal op de regionale zender te tonen. En zijn er plannen om de portretten bij de Universiteit Maastricht en Zuyd Hogeschool in te zetten voor educatieve doelen.

Richard Dols maakte eerder maatschappelijke documentaires over onder meer de ziekte van Alzheimer, sociale en zorgproblemen in wijken, en de opkomst van de ervaringsdeskundige in de geestelijke gezondheidszorg. *Voor de Stilte* werd mede mogelijk gemaakt door het Dela Goededoelensfonds en de provincie Limburg.